

УДК 069.6(477.82-2)

Оласюк Алла Степанівна
керівник музею "Історія Любешова",
ОНЗ "Любешівський навчально-виховний комплекс
"Загальноосвітня школа I–III ступенів – гімназія"
(Любешів, Україна)
allaolasyuk1977@gmail.com

Olasiuk Alla
head of the museum 'History of Liubeshiv',
Educational Complex of Liubeshiv
(Liubeshiv, Ukraine)

КОЛЕКЦІЇ ЛЮБЕШІВСЬКОГО МУЗЕЮ "ІСТОРІЯ ЛЮБЕШОВА"

COLLECTIONS OF THE LIUBESHIV MUSEUM 'HISTORY OF LIUBESHIV'

Анотація

У розвідці подано інформацію про музейні колекції знарядь праці та повсякденного вжитку поліщуків від епохи неоліту до сер. XX ст.

Ключові слова: Любешів, П. Бущик, музей історії Любешова.

Summary

The article provides information about the museum collections of ancient people's tools of labour and everyday use from the Neolithic era till the middle of the 20th century.

Key words: Liubeshiv, P. Bushchuk, museum of the history of Liubeshiv

Музейні колекції та експонати є цінним історичним джерелом, що допомагає учням краще засвоїти програмний матеріал та виховує у них почуття гордості за свій край, своїх предків. Вони ніби віддзеркалюють тернистий шлях поліщуків у боротьбі за волю, за право бути господарем на своїй, такій унікальній, хоча й неродючій землі, до якої вони прикипіли душею і серцем.

У краєзнавчому музеї нашого навчального закладу зберігаються артефакти від епохи неоліту: різноманітної форми, розмірів та з різного матеріалу ручні рубила (Рис. 1), скребачки, кам'яні наконечники до списів та гарпунів (Рис. 2), кам'яні сокири (Рис. 3) тощо. Вони належали першим мешканцям Полісся, які 4–5 тис. років тому вели нелегку боротьбу за виживання у непрохідних лісових хащах та болотах, де річки були єдиним шляхом пересування у пошуках їжі та місць для стоянок.

Частину колекції становлять експонати, пов'язані з перебуванням норманів, які шукали в нашому краї найкоротшого шляху до Царгорода річкою Прип'ять та її притоками, зокрема р. Стохід. Сама назва с. Любешів походить від давньої його назви Лебеш – Лебет, що, ймовірно, дійшла до нас зі Скандинавії, як і назви німецького походження сіл Хоцунь (раніше Коцун) та Нобель¹.

На березі р. Прип'ять знаходився укріплений погост київського князя, його дружинники охороняли водні шляхи до Києва, якими доставляли з нашого краю мед, віск, залізу крицю та ліс. Саме в цих місцях був знайдений величезний мідний дзбан (Рис. 4), який, на думку історика краю П. Г. Бущика, датується приблизно XII ст.

Цікавою і дуже різноманітною є музейна колекція, за якою можна простежити весь шлях одержання лляного та конопляного полотна нашими крелями. Це – знаряддя для виготовлення волокна, а потім отримання з нього ниток; також представлено весь ткацький інструмент і знаряддя відбілювання та прасування полотна (Рис. 5, 6).

Унікальними є і землеробські знаряддя праці кін. XVII–XVIII ст. Це – дерев'яні рала (Рис. 7), як із металевими наконечниками, так і без них, ціпи, вила, серпи, верцюхи (дерев'яні палички, за допомогою яких міцно стягували перевесла житніх снопів під час жнив).

Також зберігаються окремі знаряддя чинбарів (ключки для випрямлення овечих шкур, з яких шили

1 Бущик П. Любешівщина. – Луцьк, 1996. – 150 с.

кожухи), теслярів, гончарів, столярів, рукодільниць. Чільне місце займає колекція побутових речей, які використовували наші предки у XVIII–XIX ст.

Гребінці, дерев'яні ложки, рублі та качалки; горщики, глечики, макітри, горнятка, в яких готували їжу, маслобійки; рогачі, якими виймали горщики з печі, лопати для садіння хліба у піч; жлукта для зоління одягу; обаполки (неглибокі продовгуваті дерев'яні ночовки, якими очищали товчене пшоно та льон, коли з нього мали давити олію) – важко перерахувати все те, чим користувалися поліщуки в минулому. І кожна річ – це цілий пласт у історії звичаїв, обрядів, традицій. Це сам спосіб їхнього життя.

Без знання історії свого краю ми стаємо безликими, безіменними незнайками, стаємо тим перекотиполем, якому байдуже, куди й до кого несе вітер сучасного глобалізованого світу.

Тільки пам'ятаючи свою історію, свій родовід, шлях, яким пройшли попередні покоління поліщуків-українців, знаючи, який внесок вони зробили для сучасної цивілізації, ми зможемо на рівних з іншими народами Європи гордо і впевнено заявити про себе як про велику світову націю. Без поваги до своїх предків, своєї землі, своєї мови, культури ми стаємо голосом волаючого в пустелі. Бережімо й цінуймо талант, працю, кмітливість своїх пращурів, тоді не загубимося на задвірках історії.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Бущик П. Ми від роду – українці: краєзнавчі нариси з історії Любешівського району / П. Г. Бущик. – Луцьк: Вісник і К°, 2004. – 33 с.: іл.
2. Бущик П. Любешівщина / П. Г. Бущик. – Луцьк: Надстир'я, 1996. – 150 с.
3. Бущик П. На крижальях століть / П. Бущик. – Луцьк, 2016. – 151 с.
4. Бишевич П. Любешівщина: з глибин століть – у майбуття / П. Бишевич. – Луцьк: Надстир'я, 2004. – 228 с.
5. Історія міст і сіл Волинської області. – Київ: Головна редакція Української радянської енциклопедії АН, 1970. – 746 с.

REFERENCES

1. *Bushchuk P. H.* My vid rodu – ukrainsi: kraieznavchi narisy z istorii Liubeshivskoho raionu / P. H. Bushchuk. – Lutsk: Visnyk i K°, 2004. – 33 s.: il.
2. *Bushchuk P. H.* Liubeshivshchyna / P. H. Bushchuk. – Lutsk: Nadstyria, 1996. – 150 s.
3. *Bushchuk P. H.* Na kryzhaliakh stolit / P. H. Bushchuk. – Lutsk, 2016. – 151 s.
4. *Byshevych P. K.* Liubeshivshchyna: z hlybyn stolit – u maibuttia / P. K. Byshevych. – Lutsk: Nadstyria, 2004. – 228s.
5. *Istoriia mist i sil Volynskoi oblasti.* – Kyiv: Holovna redaktsiia ukrainskoi radianskoi entsyklopedii AN, 1970. – 746 s.

Перелік ілюстрацій

- Рис. 1.** Ручні рубила.
- Рис. 2.** Кам'яні наконечники до списів та гарпунів.
- Рис. 3.** Кам'яні сокири.
- Рис. 4.** Мідний дзбан.
- Рис. 5.** Знаряддя для виготовлення волокна, прядіння, ткацький інструмент, знаряддя відбілювання полотна.
- Рис. 6.** Знаряддя для виготовлення волокна та прядіння.
- Рис. 7.** Дерев'яне рало з металевим наконечником

Рис. 1

Рис. 2

Рис. 3

Рис. 4

Рис. 5

Рис. 6

Рис. 7